

Notat

Tema	Innspill til leselyststrategien
Dato	25. mai 2023
Til	leselyststrategi@kud.dep.no
Fra	Storbybiblioteksjefkollegiet v/ Julie Andersland - bibliotekdirektør for Bergen offentlige bibliotek, Jørgen Hovde - biblioteksjef i Drammen, Mona Magnussen – biblioteksjef i Tromsø, Trine Overskott Schøning – biblioteksjef i Bærum, Knut Skansen - bibliotekdirektør for Deichman i Oslo, Anne Torill Stensberg - leder for Stavanger kulturhus og bibliotek, Anne Kristin Undlien – biblioteksjef i Kristiansand og Jannicke Røgler - biblioteksjef i Trondheim

1. Hva mener storbyene er de tre største utfordringene knyttet til lesing og leselyst?

- Tilgang til litteratur er avgjørende. Det må være enkel og gratis tilgang til et bredt utvalg av litteratur og tegneserier i bibliotekene. Dette inkluderer også e-lydbøker. At bibliotekene tilbyr bredden av e-lydbøker er av stor betydning i en leselyststrategi. Lydbøker er en viktig inngang til litteraturen for barn og ungdom som ikke evner eller er motivert for å lese. Disse gruppene vil i liten grad ha tilgang til strømmetjenester og er helt avhengig av bibliotekenes tilbud.
- Det må bli kult å lese! Det er et stort behov for å gjøre noe med anseelsen til lesing. Vi mangler lesende forbilder (foreldre, søsken, venner.) Vi må skape en kultur ikke bare for leselyst, men også leseutholdenhet. Målet må være at det skal være like tøft å komme seg igjennom en krevende tekst som å «blø for drakta på fotballbanen». Som de aller viktigste rollemodellene spiller foresatte en sentral rolle. Det må på nytt bli en selvfølge at foreldre leser for ungene sine. Å bli lest for fra tidlig alder har stor betydning for ordforråd og leseforståelse.
- Den digitale hverdagen stjeler mye av oppmerksomheten vår. Vi har alle behov for å trene opp konsentrasjonsevnen til å klare å lese lengre tekster igjen. Evnen til å tåle motstand fra en tekst må øves på gjennom hele livet. I universitets- og høgskolesektoren reageres det stadig oftere på at studentene i mindre grad klarer å holde på konsentrasjonen når de leser lengre fagtekster.

2. Hva mener storbyene vil være de tre viktigste målgruppene for strategien?

- Barn og ungdom er de aller viktigste målgruppene for strategien. Derfor er det viktig med tiltak som sikrer tverrfaglig samarbeid:
 - mellom folkebibliotekene og skolene
 - mellom folkebibliotekene og barnehagene
 - mellom folkebibliotekene og helsestasjonene

TRONDHEIM KOMMUNE

Tråanten tjielte

Folkebiblioteket er den eneste kommunale virksomheten som har et særlig ansvar for litteratur. Bibliotekansatte har en unik kompetanse med sin brede bokkunnskap og med sitt omfattende repertoar av formidlingskompetanse.

- Foreldre og foresatte er viktige for å nå fram til barn og unge. De kan man komme i kontakt med gjennom helsestasjon, barnehage og skole. Det er viktig at bibliotekene når ut til denne målgruppen så tidlig som mulig.
- Lærere i skolen og barnehageansatte i barnehagene er den tredje viktige målgruppen for å nå ut til barn og unge. Det er viktig at disse institusjonene satser bevisst på lystlesning. Da er tilgang til ny og oppdatert litteratur avgjørende. Alle lærere bør oppfordres til å lese høyt for elevene i matpausen. Storbyene støtter forslaget om å utvide ordningen med kulturfondbøker til skolebibliotekene. Denne viktige ordningen må utvides betydelig. Det bør også etableres ordninger som sikrer god tilgang til barnelitteratur i barnehagene.

3. Hva bør de tre viktigste tiltakene i strategien være?

- Det må satses på bøker og formidlingsopplegg i barnehagene. Det er viktig å prioritere utviklingen av lokale bydelsbibliotek og skolebibliotek for å sikre at flest mulig har kort avstand til bibliotek med gode boksamlinger og kompetente formidlere. Fokus må være på lystlesning, mengdelesing og litteraturens egenverdi, ikke lesning som kompetansemål.
- Sommerles, morsmålsdagen og kampanjer som også retter seg høyere opp i alder, både for ungdommer og voksne. Sommerles har utviklet seg til å bli en sentral landsdekkende kampanje for bibliotekene. Alle lærere vet hvilke elever som har deltatt på Sommerles når skolene begynner etter sommerferien.
- Bibliotekene må tilføres mer midler for å kunne prioritere innkjøp av ny og aktuell litteratur. Tiltak som sikrer ansatte på bibliotekene gode muligheter for å holde seg oppdatert på litteratur og relevant formidlingskompetanse rettet mot barn og unge er nødvendig.

4. Har dere gode eksempler på hva som bidrar til leselyst?

- Lesende forbilder, engasjerende voksne som har oversikt og kunnskap om barne- og ungdomslitteratur bidrar til leselyst.
- Sommerles og andre lesekampanjer, LeseFrøprosjekter i barnehager med spesielt fokus på flerspråklige barn. Bokbamsen i Øvre Eiker.
- Godt utvalg av ny og aktuell litteratur, også på aktuelle morsmål.
- Arrangement og aktiviteter direkte knyttet til litteratur kan stimulere lysten til å lese bestemte bøker/ forfattere.

5. Er det andre viktige områder vi må huske på?

- Det er viktig at barn er omgitt av bøker. Både barnehager, skoler og lokalsamfunn/lokale bydeler bør ha relevante og oppdaterte boksamlinger og lett tilgang til bibliotek. Mange bydeler har langt flere innbyggere enn gjennomsnittlige kommuner, men mangler et bydelsbibliotek. Mange av disse bydelene har langt høyere andel med innvandrerbakgrunn enn gjennomsnittskommuner. For disse

TRONDHEIM KOMMUNE

Tråanten tjielte

bydelene blir bibliotekets rolle som døråpner inn i det norske samfunnet ekstra viktig.

- Bibliotekene som naturlig møteplass kan stimulere leselysten. Er biblioteket stedet man møtes, der det skjer spennende ting og tilbudet er godt, er man også naturlig omgitt av bøker, tips og utstillinger som kan trigge lysten til å lese.
- Det må jobbes kunnskapsbasert, tverrfaglig og helhetlig for å få mest ut av begrensede ressurser. Det bør satses på færre, men større tiltak man vet fungerer. Det må jobbes effektivt med minimal administrasjon. Her er folkebibliotekene og Foreningen !Les gode eksempler.